

Z a t w e e f c h u . N w i s e s .

Nr. 47. Zettortdeenâ 25tâ November 1843.

Kahdâ wihsê klosteri, muhki un
daschi pilfati zehlfchees.

Paschi pirnee eenaidneeki, kas kristigu draudsi pehz Jesus Kristus frustâ fischanas un winna debbes braufschanas eenihdeja un waijaja, bija Juhdi. Schee nu bija pehz Jerusalemes isposstischanas pa wissahm walstium un semmehm isklihdinati un ne warreja wairs Kristus draudsi kibbeleht, jeb, kâ bija nodobmajuschi, breesnigi waijaht; bet turprettium atkal, jo wairak Kristus frusta zeenitaji paganu = semmês sawu mahzibu mahzidami ispaude un zaur tam jo deenas jo augtin peeauge, tad palikke pagani winnu leelakee eenaidneeki. Tê nu kristigai draudsei bija gan daschas breesnu = un mohkupilnas waijafschanas jaiszeesch. Gan schad un tad pastarpehm teem kahdu laizimu meera = faulite paspihdeja, bet tad atkal breesnigas waijafschanas, eefsch kurrahm tee tomehr palikke ustizzigi sawam Pestitajam un no sawas swehtudarridamas tizzibas ne atkahpabs. Bet breesnigas isbailes un ascha waijafschanas rihtste usnahze kristigeem pehz 30 jauki pawadditeem meera = gaddeem, appafsch Reemeru keisera Dezius waldischanas. Schis negants walbineeks bija apnehmees, kristigu draudsi lihds pehdigam zilwekam gluschi isdeldeht, un tadeht bes kaweschanas pa wissu walsti pawehleschanu islaide, ka lihds tai un tai nospreestai deenai wissi kristigee no mallu mallahm, un pee nahwes strahpes peefohdinaja, ja kahds atrautohs schai pawehleschanai paklausht, prohti: „ka pee Reemeru waldischanas teefahm tee sanahktu, Kristu lahdetu, elka Deeweem uppuretu un tã sawu swehtu tizzibu noleegtu.“ — Nur taf retti warr zilweks pilnibu un labbas deenas panest, bes ka winsch apgrehzi bu ne nemtohs pee sawas dwehseles! Tã ir tẽ bija. Tais peeminnetõs 30 meera = gaddõs kristigee jaw

zerreja, ka nu wissahm behdahm un breesnahm effoht gals. Leels pulks nu dsihwoja drohschi un bes behdahm. Pee mahzitajeem tiklabb kã pee draudses lohzeleem prahts teem neffahs tik pehz laizigahm leetahm, un daschi, kas pee leelas baggatibas un mantas bija tikfusch, bija labbas deenas un weeglu dsihwi lohiti eeraddusch jeb eemihlejuschi. Bet ak Deewin! kã peepesch teem nu isbailes usgahje, kad peeminnetã pawehleschana no keisera Dezius wissã plaschã walstẽ sinnama kluẽ. Dauds, wissuwairak tee baggatee un flawenakee, tezzeja us turgus platscheem, paganu elka Deeweem uppureht, un fur tee tad besdeewigi nodeewajahs, ka tee ne sawã laikã kristigu tizzibu naw turrejuschi. Zitti atkal, kad tohs paganu waldischana kã kristigus pee wahrdeem aizinaja preefschã, lai tee Kristu lahd un winnu Deeweem uppure, tad tee nahze drebbedami un kã lihks bahli pahrbihdusches, ittin kã kad winnus paschus uppuretu, par fo pagani winnu bailibas pehz tohs isfmehje. Un aikal zitti kahdas deenas gan iszeete baddu, zeetumu un daschas zittadas mohzifschanas, bet tomehr pehzgallã tee padewahs elkeem uppuredami un sawu swehtu tizzibu noleedse. Un tad wehl zitti zerreja sawu firdi zaur tam apmeerinahht, ka tee no waldischanas sihmites pirkahs, par fo pagani tohs tad tã usskattija, ittin kã kad tee buhtu teem elkeem uppurejuschi. Tomehr ta pateefiga draudse eefsch ta Kunga Jesus Kristus tohs wairs ne peenehme, bet usluhfoja pehz pateefibas par tahdeem, kas no ta Kunga Jesus Kristus irr atkahpuschees nohst, un tohs isflehdse no sawas draudsisbas ahra. Bet dauds bija ir to, kas palikke lihds patt nahwei sawam Kungam un Pestitajam ustizzigi, un labbak kas sinn kahdas mohkas un spihdsinaschanas iszeete, ne kã tee sawu Glahbeju buhtu aisleegusch, kas tohs

libds patt frusta nahwei mihlejis. Ir jaunekli, prohti kahds 15 gaddus wezs puika bij libgsmis, un ir patt tad, kad to neschelligi mohzija, ap-leezinaja, ka winsch effoht kristigs zilweks. Par fchi jaunekla pastahwibu pee sawas kristigas tizzibas guberneris ta lohti brihnejahs, ka winsch to winna jaunibas deht palaide walkam. Par wisfahm zittahm Kristus draudsehm ta eeksch Rohmas tai laikâ wairak iszeete. Tschetrus bisskapus weenu pakkal ohra un gandrihs wissus mahzitajus un draudses preekschneekus ittin ihfâ laikâ us nahwi noteesaja. Ir deenas Rohmas kristigee dabbuja redseht, kâ no winnu widdus affins leezineekus us breefsmigu wihsi nonahweja; toinehr tas atlizzis pulzinsch palikke pastahwigs tizzibâ un firsnigâ mihlestibâ pee sawa Pestitaja. Tohs wahjakohs tee mihliqi eedrohschinaja, tohs no sawas kristigas tizzibas atrittuschus noht tee raudsija pee Jesu Kristu atkal peewest klabt, un spehzinaja zaur grahmatahm ir zittas draudses us pastahwibu pee sawas tizzibas eeksch Jesu Kristu.

Schinni breefsmigâ waijaschanas laikâ, ap-paksch keisera Dezius waldischanas^{*)}, dsihwoja Tshbe (Thebais) pilfatâ, Egiptes semmê, kahds kristigs jauneklis pee 15 gaddeem wezzunâ, ar wahrdu Pahwils. Schis bija eeksch wissadahm sumaschanahm labbi mahzihts, no dabbas lehnprahstigs un mihlestibas pilns prett Deewu sawu Nadditaju un sawu Pestitaju. Winna wezakee tam bija atstahjuschi no laizigahm mantahm labbu padohmu. Winna schwahgeris pehz schihš mantas tshkadams to usdewe pee waldischanas par Kristus zeenitaju, kas teem elkeem ne uppurejohr. Pahwils, no nahkamahm breefsmahm glabbd-

*) Keisers Dezius sawaldija tik 2 gaddus, prehti no 249. libds 251. gaddam, un pehz winna nahwes waldija keisers Gallus, arri tik 2 gaddus, no 251. libds 253. gaddam, un no 253. libds 260. gaddam waldija keisers Walerians; tad nu no 249. libds 260. gaddam irraid 11 gaddi. Appaksch scheem trim waldineekeem kristigu lauschu waijaschanas gluschi pawissam ne nostahjahs, jebfd'u appaksch abbeem beidsameem gau tik breefsmigas ne bija, kâ Dezius laikâ.

mees, behdse kahdâ kalnainâ tufksnesi un dsihwoja turpatt 'kahdâ allâ, libds kamehr waijaschanas babbuja mittetees; bet pehz eeradduscham, tam sawa weentuliba lohti patikke. Weens pats klusfibâ, no pasaules trohkschna atschkirts, winsch sawas deenas pawaddija eeksch swehtahm luhgschanahm, daschadahm deewabihjigahm pahrdohmaschanahm un palikke tufksnesi, kâ weentulis libds sawai beidsamai stundinaî, kâr winsch 113 gaddus wezs nomirre. Winna preekschsihmei peeprite dauds no kristigeehm, kas tai labbpraht darrija pakkal un ko nabbags beswainigs Pahwils sawâ jaunibâ eeksch nelaines jeb nohtes alahbdamees darrija, to darrija zitti, woî nu no flinkuma, ne gribbedami eeksch sweedreem sawa waiga strahdaht, jeb arri no aplam faprostas deewabihjibas. Ne ilgi tad jaw Egiptes semmes tufksneschi bija pilni ar weentuleem, ko laudis pehzgallâ sahze par swehteem zeenih. Kahds zits Egipteris, Antonius wahrda, eefahke ap 270. gaddu tahdu weentulu mahjoklus wairak kohpâ buhweht un wissapfahrt ar muhri eeslehgt. Schahdu tad weentulibâ atschkirtu un ar wairak mahjokteem no muhra eeslehgtu mittefli nosauze par klosteri, un tohs wihrischkus, kas tur beedribâ sawu laiku ar Deewa peeluhgschanahm un Deewa wahrda apzerreschanahm nodsihwoja, nosauze par muhkeem, tas irr: weentulibâ dsihwodanus. Laudis ir schohs sahke ahtri par lohti deewabihjigeehm un tadeht par swehteem zeenih.

Wezs basnizas tehws, Jeronimus, dsihwoja arri kahdu laiku weentulis Eihreru semmes tufksnesi, un zik warredams ir zittus skubbinaja palikt par muhkeem. Sawus beidsamus 25 gaddus winsch nodsihwoja kahdâ klosteri eeksch Betlemes, kur winsch sewischki us to dsinnahs, Deewa swehtus rakstus jo deenas jo labbaki fapraht, kamehr 420. gaddâ aismigge. Winna wiselabbakais darbs bija, ka winsch no wezjas Tuhdu un Greekeru wallodas swehtu bihbeli Latiniskâ wallodâ pahrtulkoja. Schis basnizas tehws dsihwoja tai laikâ, kad waijaschanahm jaw gals bija un paschi waldineeki par Kristus zeenitajeehm palikke. — Tas Kungs nu bija demis sawai draudsei ahriku meeru; bet — labbas

deenas zilwekam irr gruhti panest. Rà taggad, tà ir tobrihd bija. Zehlahs eekschfigs nemeers. Kristigee fahke pahrllezigi leppotees. Sahze dauds basnizas likkumus eezelt, kas tik preeksch zilweku azzim jauki likkabs un zaur ko kristigu lauschu mahziba pamafitinam atkabhabs no fawas weenteesibas un skaidribas, no tabs apustulu mahzibas, un fajauze turprettim to ar zilweku isdohmatahm mahzibahm, no kam tik nesapraschana un mahnu-tizziba stary laudim wairojahs. Us beigahm runnasim no tam kahdu wahrdinu wairaf.

Weentuli, muhki un nunnes (to paschu eesihme pee seewischku fahrtas nunnes, ko pee wihrischku fahrtas muhki) wairojahs neapsinnami, un mahnu-tizziba bija jaw tik warren spehka gahjufi, ka ir tee wissuprachtigakee un deewabihjigakee wihri jeb basnizas tehwi schahdu dsihwesfahrtu ar leelu deewabihjibu usluhfoja un par swehtu zeenija. Us ihpafchigu wihsi isturrejahs sawa dsihwofchanas laika Sihmanis, ar uswahrdu stabbu swehtajs. Schis Sihmanis usinuhrejahs us kahda kalna pee Antiofias no 50 pehdahm augstu stabbu, wirf ka winsch 30 gaddus weena pasahkumà bes nekahda pajumta fadsihwoja. Zaur kahdu pee wirwes nolaištu kurwi winsch sanehme pahritfku jeb barribu, ko laudis, kas to par lohiti swehtu gohdaja, tam no wissahm puffedim peeneffe. Us sawa stabba winsch irr nomirre.

Pehzgallà, kad kristigas tizzibas jeb ewangeliuma mahziba ir par scemela puffed walsim isgahseh, un ferwischki Englenderu semmè, tad schee bija tee pirmee, kas missionerus (tee irr tahdi mahzitaji, kas irr issubtiti paganus zaur ewangeliuma pasluddinaschanu pee kristigas tizzibas peewest) pa kaiminu walsim, ka pa Skottu un Thru semmi, issubtija. Un kad winnu kristigs mihlestibas darbs zaur Deewa schehlastibu teitan brangi swehtijahs, tad teem ne peetikke wiss ar kaiminu walsim ween, bet tee dewahs us tahlakahm semmehim par juhru pahri un ir tè bija tas Rungs ar teem. — 590. gaddà nogahje no fawas tehwa semmes kahds deewabihjigs Thru semmes muhfi, ar wahrdu Ko-

lumbans, us Sprantschu semmi, tohs wehl paganu tumfibà dsihwodamus lautinus pee ewangeliuma gaismas peewest. Rahdus 12 muhkus winsch panehmahs par paligeem lihds. Gefahkumà winsch tik apfahrt staigaja un kur nonahzis laudim swehtus rakstus lassija preekschà un teem tohs isstahstija; pehzak winsch eezehle dauds flossherus us Wogesen jeb Wasgau kalneem un arri patz tur dsihwoja. Winna darbs bija swehtihis, un jo deenas jo wairaf spehka gahje zaur to, ka winsch sawds flossherds dauds paganu jauneklus par kristigehm mahzitajeem usaudsinaja. Wissupehz winsch mettahs atkal kahjäs un pahrstraigaja wehl dauds semmes gabbalus, swehtu ewangeliumu bes mitteschanas fludinadams un mahzidams. Gaddijahs ka schinnis missiones-staigafchanas kahds no winna peetizzigakeem paligeem, Gallus wahrda, ne tahlu no Boden-esera, Schweizeru semmè, smaggi apfirge, no ka tam waijadseja schirtee. Gallus wessels palizzis ne gahje nekur tahlak, bet palikke turpatt un strahdaja neapnizzis ta Runga wihna kalnà, paganus ar ewangeliuma mahzibu apgaismodams. Winsch uszehle meschatumschumà kahdà pohstafchà flossheri, ko pehz winna wahrda par swehtu Gallen flossheri (St. Gallen) nosauze, un no ka pehzak tas pilfats ar to paschu wahrdu zehlahs.

Tad atkal us 7ta gaddu simtenu gallu kahds Englenderis, Willibrods wahrda, ar kahdeem 11 paligeem nonahje us Ollenderu semmi, tur tohs wehl nahwes ehna sehdedamus paganus pee Deewa schehlastibas nu Jesus Kristus mihlestibas zaur swehta Garra apgaismoschannu peewest flahf. Gefahkumà teem gan ne laimejahs, jo fehniisch lihds ar sawcem pawalstneekcem tohs nemihligi usnehme un weenu no winna beedreem nositte. Tè nu Willibrodam zittu nefo ne bij darriht, ka us Dahnu semmi behgt; bet 693. gaddà winsch atgreesehs ar sawcem paligeem us Ollenderu semmi atpakkat, un nu swehtija tas Rungs winna darbu baggatigi. Winna uszihtibas dehl pahwestis to eezehle par Utrektes biskapu. Dauds basnizas un flossherus eezehlis, dands jaunus mahzitajus ismahzijiis un leelu pulku paganu

pee ewangeliuma gaisinas peewebdis, wiensch no-
mirre pehz 50 uſtizzigi un neapnikkufchâ publiâ
nodſihwotem ammata gaddeem. Winna paligi
un winna mahzekli mehdsê if gaddus waffaras
laikâ par wiſſu to apgabbalu, fo ſeemeta Wahz-
ſemmi noſauz, iſklibſt, paganeem to preezas-
mahzibu paſluddinahſt un tohs pee Jeſu Kriſtu to
paſaules Peſtitaju peewest. Seemai ſahkotees
tee nahze wiſſi atpakkat uſ Utrekti, kur tee tab
kloſteri itin kluffibâ ſwehtus rakſtus laſſohſt; un
no wezza biſſapa kâ no tehwa mihligi pamahziti,
kâ ir paſchi ſawâ ſtarpâ ſarunnadamees par
teem daſchfahrſtigeem notiffumeem un par ſawu
neapnizzigu darboſchanu ta Runga wiſhna kal-
nâ, atkal no jauna uſ ſawu darbu ſiiprinajahs
un ſataiſſijahs. Tobrihd kloſteri pawiffam bija
gelbige un dauds peepalihdſeja pee ewangeliuma
wairoſchanahs. Tee derreja miſſionereem par
mittekli, kur tee laikeem ſanahkdami ſawâ ſtarpâ
padohnus turreja; tur iſmahzija jaunus mahzi-
tajus, tur eezehle paganu behrneem ſkohlâs un
jaunpeenahkufchi tizzibas beedri tur atradde pa-
twehrumu, kad tohs wajaja. Bet kriſtigger, kas
lohti wehlejahs weenumehr pee ſaweem mahzita-
jeem klahtumâ dſihwoht, peebuhwejahs pamâſi-

tinam pee teem klahſt; un tã zehlahs ar laiku no
daſcha weentufa kloſtera papreekſch ſahdscha un
tab pilfatſ. (Turpmak beigums.)

Teeſas fluddinafchanas.

Uſ pawehleſchanu tahs Keiſerikſas Majesteetes,
ta Patwaldineeka wiſſas Kreewu Walſis 2c. 2c. 2c.,
tohp no Krohna Sarkanmuischaſ pagasta teeſas wiſſi
tee, kam kahdas taiſnas praſſiſchanas buhtu pee ta
ſaimneeka Undſche Bahder, no Sarkanmuischaſ Swei-
talu-mahjahm, kas ſawas mahjas neſpehziſas deht at-
dewis, un pahr kurra mantu konkurſe ſpreesta, uſai-
zinati, pee ſaudeſchanas ſawas teeſas diwu mehneſchu
ſtarpâ, prohti ſihds 8tu Janwar 1844, kas par to wee-
nigu un iſſlehgſchanas termiuu nolikts, ar ſawahm
praſſiſchanahm un peerahdiſchanahm pee ſchahs teeſas
peeteiktees; jo wehlaſ neweenu wairis ne klaufihſ.
Sarkanmuischaſ pagasta teeſa, 6tã Nowbr. 1843. I
(No. 210.) ††† Zurre Liſin, preekſchſehdetajs.
B. Stawenhagen, teeſ. ſkrihweris.

Zittas fluddinafchanas.

Krohna Degunesmuischâ irr tas pee tahs paſchas
muischaſ peederrigs Leijes-krohgs, ar 23 puhra wee-
tahm arramas ſemmes un ar labbahm plawahm, no
Zahneem 1844 uſ dewineem gaddeem uſ arrenti dab-
bujams; kam patiktu ſcho krohgu uſ arrenti nemt, lai
pee muischaſ waldiſchanas peeteizahs. 3

Naudas, labbibas un prezzu turgus uſ plazzi. Nihgâ, tanni 23ſchâ Nowember 1843.

	Sudraba			Sudraba	
	nauds.	Rb. Rp.		nauds.	Rb. Rp.
I jauns dahlderis	1	33	I pohds kannepu	1	—
I puhrs rudſu	1	50	I — linnu labbakas ſurtes	1	80
I — kweeſchu	2	15	I — — ſliktakas ſurtes	1	60
I — meeſchu	1	—	I — tabaka	—	65
I — meeſchu = putrainu	1	50	I — dſelfes	—	75
I — auſu	—	70	I — ſweeſta	2	60
I — kweeſchu = miltu	2	60	I muzza ſilku, preeſchu muzza	8	—
I — bihbeletu rudſu = miltu	1	80	I — — wiſkſchnu muzza	8	25
I — rupju rudſu = miltu	1	50	I — ſarkanas ſahlis	7	—
I — ſirnu	1	60	I — rupjas leddainas ſahlis	6	—
I — linnu = ſehlſas	2	—	I — rupjas baltas ſahlis	4	15
I — kannepu = ſehlſas	1	50	I — ſmalakas ſahlis	4	—
I — kimmenu	5	—			

W r i h w d r i e k ſ t.

No juhmallas gubernementu augſtas waldiſchanas puffes: Waldiſchanas=raths A. Beitler,
No. 398.